

TUNTOSARVI

Nro 41 1985



TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 41/85
11. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen
TOIMITTAJA Timo Pietilä

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90) 77041/227

SISÄLLYS

Videoteks toisi uusia mahdollisuuksia

myös kuurosokeille	1
KS-asiaa	3
Ajankohtaista	4
Lukijan palsta	8
Ilmoitukset	13
Kahvipöytään	14

TUNTOSARVI

13.12.1985

Videoteks toisi uusia mahdollisuuksia myös kuurosokeille

Miltä tuntuisi saada esimerkiksi sanomalehti tuoreena kotiin jo ilmestymispäivänä? Tai miltä tuntuisi valita lukemista kaikesta mahdollisesta mitä kustantajat julkaisevat? Teoriassa tällainen on mahdollista jo nyt. Jos tietotekniikka menee eteenpäin nykyistä vauhtia, ei arvattavasti mene montaa vuotta, kun tietokone apuvälineineen voi tarjota kuurosokeillekin paljon enemmän kuin tällä hetkellä.

Videoteks on yksi esimerkki jo nyt olemassa olevasta tekniikasta, josta voisi olla paljon apua myös kuurosokeille. Videoteks on tiedon välittämistä puhe-linkaapeleita pitkin. Itse videoteks-laite on television näköinen laite, johon liittyy kirjoituskoneen näppäimistö. Kuvaruudulta näkee ja näppäimistöllä voi kysellä tai kertoa. Sopivin oheislaittein kuvaruudun sijasta voidaan tuleva teksti muuttaa myös puheeksi tai pistekirjoitukseksi.

Jo tällä hetkellä lähes kaikki lehtitalot ja kirjojen kustantajat ovat ottaneet käyttöön tietokoneet. Ne hoitavat paljon sellaisia töitä, jotka ennen tehtiin ihmisvoimin. Niissä tietokoneissa on tallessa koko lehden tai kirjan sisältö.

Videoteksissa voi soittaa tavallisen puhelimen tavoin minne tahansa, vaikkapa Helsingin Sanomien tietokoneelle ja pyytää siltä päivän uutiset. Muuttamalla hetkessä ilmestyy tieto Videoteks-laitteen näyttöruutuun, kuuluu puheena tai kirjoittuu pisteillä.

Videoteks-palvelua on jo nytkin kokeiltu. Viime kesänä posti- ja lennätinlaitos kehitti yhteistyössä MTK:n (Maataloustuottajain Keskusliitto) Videoteksista tietokanavan vihannesviljelijöille. Videoteksin avulla viljelijät saivat halutessaan heti tiedot päivän vihennesten hinnoista tai tietoa esimerkiksi siitä, miten pitäisi torjua kasvuhäiriöt tai hyönteistuhot.

Videoteks siis tarjoaa monenlaisia mahdollisuuksia, kunhan vain ryhdytään miettimään, mitä kaikkea laitteella voitaisiin tehdä. Myös sen käyttö edellyttää vielä kehitystä tietokoneissa. Tällä hetkellä nimittäin eri yritysten tietokoneet ovat niin erilaisia, ettei yhdellä ja samalla Videoteksilla voida kommunikoida niiden kaikkien kanssa. On todella tarpeellista, että liikenne-ministeriössä, joka näitä asioita Suomessa hoitaa, ryhdytään toden teolla miettimään uuden tekniikan hyväksikäyttöä myös vammaisten kannalta. Äskettäin mietintönsä jättäneen toimikunnan raportti siis kannattaa ottaa tosissaan. Siinä näihin asioihin kiinnitetään huomiota.

KS-asiaa

Kuurosokeiden Tuki-yhdistyksellä tuottoisia tempauksia

Kuurosokeiden Tuki ry. on järjestänyt pari rahanke-räystilaisuutta. Ne onnistuivat hyvin, sillä kahdesta tilaisuudesta kertyi rahaa yhteensä noin 14.000 markkaa.

Ensi Tukiyhdistys järjesti perinteiset Linnanjuhlat. Helsingissä järjestetyssä juhlassa oli noin sata vierasta. Lipputuloinen, arpajaisinen ja huutokauppoineen juhlat tuottivat Tukiyhdistyksen kassaan noin 8.000 markkaa.

Niin ikään perinteiset myyjäiset Näkövammaisten Keskusliiton monitoimitilassa tuotti sekin mukavasti, noin 6.000 markkaa. Kaupan oli vaatteita, kirjoja yms. kirpputoritavaraa ja lisäksi leivonnaisia, koritöitä ja kuurosokeiden omia käsitöitä.

Eli nyt on Tukiyhdistyksen kassassa taas mukavasti rahaa jaettavaksi. Rahaa voivat kuurosokeat anoa kulttuuriin, opintoja vasten tai virkistykseen.

Tiesitkö, että

– Suomessa on tällä hetkellä noin tuhat tekstipuhelinta. Niillä soitetaan yhteensä normaalina kuukautena noin 5.500 puhelua. Tekstipuhelimen käyttö on kokon ajan lisääntymässä.

AJANKOHTAISTA

Suurfuusio: Kaukas liitetään Kymi-Strömbergiin

Lappenrantalainen metsäteollisuusyritys Kaukas liitetään Kymi-Strömbergiin. Uudesta yrityksestä tulee Suomen suurin metsäteollisuusyritys. Sen liikevaihto on noin yhdeksän miljardia markkaa vuodessa ja sen työllistää noin 17.500 ihmistä.

Kaukas on lappeenrantalainen metsäteollisuusyritys, joka on menestyksellisesti erikoistunut valmistamaan päällystettyä painopaperia. Kymi-Strömbergin taloudellinen tila on vaikeampi. Se on Kaukasta selvästi suurempi, mutta tulos on jäänyt heikommaksi kuin Kaukaalla. Kymin johto on kuitenkin vakuuttunut, että fuusio ei vaikuta kummankaan yrityksen työntekijöiden määrään.

Kymi-Strömbergin tehtaat ovat Kuusankoskella, Voikkaalla ja Juankoskella. Lisäksi sillä on saha Kotkassa Soinlahdella ja Nurmeksessa.

Metsäteollisuuden Keskusliiton toimitusjohtaja Matti Pekkanen arvioi, että tämän vuosikymmenen loppuun mennessä tulee Suomen metsäteollisuudessa tapahtumaan suuria muutoksia. Toisaalta tulee Pekkasen arvion mukaan muodostumaan entistä suurempia tehtaita, joilla on rahaa sijoittaa tutkimukseen ja tuotekehittelyyn. Toisaalta tulee pieniä yrityksiä, jotka voivat nopeasti sopeutua, kun kysyntä muuttuu.

Helsingin Sanomat 3.12.

Sunila uudistaa tuotantoaan

Sunila Oy sijoittaa tuotantonsa uudistamiseen 500 miljardia markkaa lähimpien vuosien aikana. Kotkassa selluloosaa puunjalostustehtaiden raaka-aineeksi valmistava Sunila työllistää nyt noin 500 ihmistä. Uudistusten jälkeen työntekijöitä tarvitaan tehtaalla enää noin 400. Näin siitäkkin huolimatta, että tuotanto tulee kasvamaan noin viidenneksen nykyisestä 300.000 tonniin vuodessa.

Uudistusohjelmansa rahoittamiseksi Sunila on tarjonnut Kotkan kaupungille asuntorakentamista varter kaavoitettavaksi noin 130 hehtaarin laajuisen Jumalniemen alueen. Sunilan omistavat neljä metsäteollisuusyritystä: Myllykoski, Enso-Gutzeit, Kymi-Strömberg ja Tampella yhdessä.

Helsingin Sanomat 4.12.

Vammaisten apuvälineet testaukseen Tampereella

Tampereella on aloittanut toimintansa uusi tutkimuslaboratorio. Siellä työskentelevät lääkärit, psykologi ja insinöörit testaavat uusia, vammaisten käyttöön tarkoitettuja apuvälineitä. Tampereen uudessa laitoksessa testattavat laitteet ovat tietokoneen avulla toimivia apuvälineitä, joiden avulla vammaiset voivat tehdä erilaisia asioita ympäristössään. Laboratoriossa on laitteita, jotka helpottavat mm. puhelimen käyttöä.

ovien avaamista ja kodinkoneiden käsittelyä.

Tampereen kokeilulaboratoriossa tehtävä työ on uraa uurtavaa – vastaavaa ei Suomessa ole aiemmin ollut. Tarkoituksena on löytää uutta vammaisten käyttöön soveltuvaa, tietokoneen avulla toimivaa teknologiaa. Tutkimustyössä ovat mukana rahoittajina Tampereen yliopisto, Tampereen yliopistollinen keskussairaala, Valtion teknillinen tutkimuskeskus (VTT) ja Näkövammaisten Keskusliitto.

Tietokoneen avulla toimiva ohjausyksikkö maksaa professori Harri Freyn mukaan noin 20.000 markkaa. Lisäksi kallista ovat myös laitteeseen liittyvät apuvälineet. Kustannukset ovat kuitenkin Freyn mukaan pieniä, jos joku voi niiden avulla selvitä kotona laitoshoidon sijaan.

Helsingin Sanomat 29.10.

Liit velat ajavat sosiaalitoimistoon

Arviolta noin 200 helsinkiläistä haki marraskuussa sosiaalitoimistosta toimeentulotukea velkojen takia. Liian suurien velkojen maksuun eivät näillä ihmisillä enää palkkarahat riitä. Määrä on kasvanut edellisvuodesta. Niinpä Helsingin ylipormestari Raimo Ilaskivi on kieltäytynyt hoitamasta sosiaaliviraston lisämääräraha-

anomusta. Ilaskiven mielestä vähävaraisten toimeentuloon tarkoitettuja rahoja ei saa käyttää yli varojensa elävien ihmisten velkojen maksuun.

Houkutus liian suurten velkojen ottamiseen on viime vuosina kasvanut, sillä erilaisten luottokorttien, lyhytaikaisten lainojen saanti on tullut entistä helpomaksi. Monet eivät ostaessaan velaksi ole osanneet laskea oikein rahojensa riittävyttä, kun velka pitää maksaa takaisin.

Helsingin Sanomat 29. ja 30.11.

Nykäsestä vuoden urheilija

Mäkihyppääjä Matti Nykänen valittiin tämän vuoden vuoden Suomen parhaaksi urheilijaksi. Lentomäen maailmanmestari keräsi ääniä hiukan enemmän kuin toiseksi sijoittunut soutaja Pertti Karppinen. Kolmanneksi äänestyksessä tuli hiihtäjä Kari Härkönen ja neljänneksi ralliajaja Timo Salonen. Paras nainen oli hiihtäjä Marja-Liisa Kirvesniemi, joka sijoittui äänestyksessä kahdeksanneksi. Vuoden urheilijan valitsivat Urheilutoimittajien Liiton jäsenet.

Lukijan palsta

Sitä sun tätä

Juu, tulihan taas henki päälle ja päätin poiketa Vääk-syn torpalla vähä niin kuin laulamassa. Juu, olihan mulla mukana se varsinainen tähtikin Villenä ja minä tietysti olin se pyrstötähti, ha ha.

Oli siellä mukavaa ohjelmaa. Oli laulua ja tanhua, tanssia ja pantomiimia. Juu, eikä mullakaan ollu hätää tanssiessa, katos oli tilaa. Ei tarvinnu mennä kuin tukki suossa, he he. Juu, sattuhan sitä näinkin päin joskus.

No, nyt on taas se aika vuodesta, kun verokarhu alkaa taas rohmuta vähä suolarahaakin. No, mä ite en luvannu pennin pöyrylää vaan pistin hanttiin. Jotenkin se katsoi mun olevan paha kanto kaskessa ja lupas mulle vähä takaisin, kun mä sanoin, etten mä muuten voi lähteä etelään työstämään ja kun on niin isot ryy-sytkin niinku väliin on nähty, ja sillä lailla. No, ei se mitään.

Vieläkin harmittaa, kun ei löytyny sitä karhua sieltä ruskaleiriltä. Ei muuten, mutta se olis ollu vielä hyvä selän rapsuttajakin jos olis vaan plikkojen selkää ruvennu kutittamaan, ihan tosi on juu. Ja olishan se voinu olla myötävaikuttamassa muutenkin vähän niin kuin rahoituspuolenkin parantamisessa.

Ai niin, nythän on tullu talvi taas ja pitäis piakkoin hakea se kuusikin. Se pitää kyllä vohkia torilta rahalla, eikä mettästä salaa, näin on pojat. Jos ei itellä ole mettää, niin paras ostaa se. Se tulee silloin halvemmaksi, juu.

Pian päästään taas pilkille, mutta mulla on aikaa odottaa, että jäät varmasti kestää. Ja pitäähän tas-kussakin sitten olla sellainen kortti, joka pitää kukkaronkin pulleana. Meinaan, että jos se kortti puuttuu, ei lompakossa oo enää paljon muuta kuin entisen tuohen tuoksua jäljellä. Joo, näin voi käydä.

No, mä oon ihmetelly jo monta vuotta sitäkin kun aina syksyn jälkeen lähempänä näin joulua alkaa vie-raita lappaa kylään niin, että ovenkarmit vaan kaulassa roikkuu ja ovi sen kun vaan levenee, juu tosi on. On se taas tässä koettukin: just piti tää kirjoituskin keskeyttää välillä ja olla portsarina ovella. Mistähän se uusi villitys on lähtöisin, kun sitten vasta keväällä noita taas lappaa ja kesällä niitä ei sitten löydä vaikka hakemassakin kävis. Niin aina on vaa ei oota. No, mitäs näistä. Kesällä on aina muutakin tekemistä kuin kahvin keittoa yhtä päättä harrastaa, juu.

Pikapuoliin se sitten käy semmoinen punainen ja valkopartainen perinnekin kyläilemässä. Ja kun ne pyhät loppuu, niin se saa kalossia sinne pyrstöpuoleensa. Mulla ei kyllä oo siihen varaa, sillä ihan varmasti kun niitä ei tunne, tiedä vaikka olis ite se mystinen, jota mä pienenä painelin sängyn alle piiloon kun se alko pärekoppaa purkamaan, joo.

Siltähän mä sain ensi soittimeni, huuliharpun. Pie-

nihän se silloin oli, mutta niin olin itekin, uskokaa pois vaan juu. Niin tulee parempi olokin.

Nykyään mä käyn kanavan kävelykierroksen aamuisin ja poikkeen siinä kahvilassa juomassa kahvit ja ostan tyttömunkin. Ne on siellä pitäjän kuuluja: isoja ja pulleita, ihan niin kuin pitääkin. Ne ovat just kuin joku mukava hempukka hempeimmillään.

Ai juu, nyt kun on luikasta, niin pitäisköhän pitää piikkarit jalassa niin ei tarvis aina olla maata halaa-massa. Kyllä se mulle ainakin piisaa, kun tyttöjä halaa. Pysyy sitten senkkakin hyvis lukemis ja sillä lailla muutenkin virkeänä.

Näinhän se on pojaat. Vähä pitäis vaan varoo, ettei paita pääse kärehtämään. Ne kun on niin kalliita nykyään – meinaan ne paidat – ja miksei olis, jos ne savuaa vähä väliä, juu sano.

Muistinki just, että ne tytöt sano, että pitäis pukee karvaisiin turkkeihin siellä etelässäkin päin niin ne olis helpompi saada kiinni, hehe. katos nykyään ne kulkevat sellaisissa tiukkiksissa ja piukkiksissa, ettei niis paljo muuta oo kuin kumpareita vaan vähä siellä sun täällä.

No juu, ne kotipukit, ne kaksipunttiset, voivat tämän kuullessaan olla mulla vähä kiukkusii, mutta mä lohdutan kyllä sillä, ettei rahaa nykyään tarvita muuta kuin velan maksuun ja jäähän siitä ainakin karvoja näppeihin, hehe.

No, eipä muuta kuin hyvää jatkoa ja oikein pukikasta joulua. Sen joulun jälkeen onkin sitten maristun silakan kulta-aika.

Kaikkea hyvää toivottaen Ossi Rajala

Opaskoira kuurosokealle

Hei te kaikki ystäväiseni! Siitä on pitkä aika kun viimeksi kirjoittelin Tuntosarveen. Mutta eihän siitä ole pitkä aika kun nähtiin viimeksi pikkujoulussa Aulangolla ja aina meillä on niin kivat juhlat ja mukava tava-ta toisiamme ja kysellä kuulumisia.

Nyt menenkin asiaan taas ja niitä minulla on pää-täysi ja puran tähän paperille ideoitani teille. Minulla on taas yksi apuvälineehdotus. Eihän se ole mikäär väline, mutta apu kuitenkin meille. Siis elävä olento opaskoira kuulonäkövammaisille ja opetettu koira kävisi kuurosokeille. Kuulonäkövammaisen joka vielä näkee, voisi opettaa koira kotona. Hän voisi opettaa koiran ymmärtämään viittomakieltä ja suomen kielen mukaan. Myöhemmin voisi jättää suomen kielen pois ja katsoa ymmärtääkö koira pelkkää viittomakieltä. Tästä olisi etua, sillä syntymstä kuurosokeilla ei ole suomen kielen taitoa tai miten sen nyt sanoisin, että ymmärtäsisitte tarkoitukseni. Hyvin opetettu koira kävisi myös kuurosokeille. se edellyttää myös, että koiran on hoitajansa kanssa käytävä koirakoulua, jotta siitä saataisiin hyvä palvelukoira. Mutta itse hoitajakir voi opettaa koiralle tietoja ja taitoja niin kuin edellä kerroin. Koira vie sinut lenkille, kauppoihin ja monenmoisiin liikennevälineisiin. Saat matkustaa koira mukana. Se tuntee liikennemerkkit ja suojelee sinua varmasti vaikeissakin paikoissa. Ei tarvitse olla ihmiso pasta mukana muuta kuin tulkkina, ja jos sitä tarvitaan. Näinhän se on sokeillakin. Koiraroduista ehdot

taisin labradorinnoutajaa. Se on säyseä nöyrä ja hyvä oppimaan kaikkea. Minulla on nyt jo tietoja vähän tämän koiran luonteesta. Tämä on varmasti rahakysymys. Kyllä koira kouluttaminen tulee varmasti kalliiksi. Itse koirakin on kallis, mutta oma opetus kotona ei sitten maksakaan mitään. Mutta kalliita ne muutkin apuvälineet ovat, eikä kestä kauan kun jos saapi aina uusia. Hyvä palvelukoira kestää monta vuotta jos terveenä pysyy. Tämän opetetun koiranhan voisi anoa sitten itselleen niin kuin muutkin apuvälineet. Monelle yksinäiselle kuulonäkövammaiselle ja kuurosokeille olisi hyvä apu koirasta. Tämä vain koirasta kiinnostuneille, mutta ei-kiinnostuneetkin voivat miettiä, mitä mieltä olette. kaikkihan eivät sairauksien takia voi pitää koira. Siis kirjoittakaa mielipiteenne Tuntosarveen. Jään odottamaan vastauksianne. Laittakaa vain reilusti ei-hyväksymisetkin, kaikki otan mielihyvin vastaan.

Johtokunnalle tässä samalla: Miettikää ja keskustelkaa ja kertokaa omat mielipiteenne. Kiitos etukäteen!

Monin monin terveisin ja hyvää ja aurinkoista mieltä teille kaikille tulevalle Uudelle Vuodelle.

Hilkka Kasurinen

Ilmoitukset

KUOPION KUULONÄKÖVAMMAISTEN KERHON PIKKUJOULU on tiistaina 17.12.1985, osoitteessa Kuninkaankatu 23 A. Pienet lahjapaketit (n. 5 mk) mukaan.

TERVETULOA!

Risto Manniner

SUOMEN KUUROSOKEAT ry:n KESKUSTOIMISTO Helsingissä on suljettuna jouluviikon ajalla 23.12.1985.

Toivotamme HYVÄÄ JOULUA ja
MENESTYKSELLISTÄ UUTTA VUOTTA

Tekstipuhelinpalvelun puhelinliikenteen järjestelyt joulun ja uudenvuodenpyhänä.

Käsivälitteisessä puhelinliikenteessä rajoitusaika alkaa jouluaattona klo 13.00 ja jatkuu joulupäivään klo 13.00.

Rajoitus ei koske hätäliikennettä.

Palvelunumeroon 92028 vastataan normaalisti mutta vain hätäpuhelut välitetään.

Tapaninpäivänä ja uudenvuodenpäivänä on TP:ssä normaali sunnuntai- ja aukioloaika.

Helsingin Telealuekonttori

Kahvipöytään

Kotiliesi

Joulutortut

1 tölkki (noin 250 g) maitorahkaa

250 g voita tai margariinia

4 dl vehnä jauhoja

0,5 tl leivinjauhetta

Sekoita rahka ja huoneenlämmössä pehminnyt rasva.

Nypi joukkoon vehnä jauhot, joihin leivinjauhe on sekoitettu. Älä vaivaa taikinaa, muuten se sitkistyy. Anna kovettua kylmässä noin tunti.

Kauli taikina jauhotetulla leivinpöydällä noin 0,5-1 cm paksuksi levyksi ja taita tämä kolmin kerroin. Kauli levy uudelleen ja taita samoin. Näin tortuista tulee lehteviä. Kauli taikina lopuksi 0,5 cm paksuksi levyksi.

Ota torttumuotilla tai teekupilla taikinasta pyöreitä levyjä. Pane jokaiselle teelusikallinen luumu- tai luumu-omenasosetta. Kostuta reunat kylmällä vedellä, paina toinen puoli levyä päälle ja nipistä reunat kiinni. Sivele munalla ja paista 225-250 asteessa kul-lankeltaiseksi.

- Taikina sopii myös suolaisiin leivonnaisiin esim. juusto-, kinkku- ja sienipiiraaseen.
- Tortut voi pakastaa raakoina tai paistettuina. Lämmitä tortut ja seulo tomosokeria pintaan ennen tarjoamista.
- Kun korvaat vehnä jauhot 5 dl proteiinitonta leipäjauhoseosta, sopivat tortut myös keliakiaa sairastaville.

Rettigin piparkakut

1,5 dl siirappia

2,5 sulatettua voita tai margariinia

200 g sokeria

1 dl kermaa vaahdotettuna

1 rkl kanelia tai

kardemummaa ja neilikkaa (yhteensä)

vajaa 1 rkl soodaa

(n. 2 rkl konjakkia tai appelsiinimehua)

noin 650 g vehnä jauhoja (noin 10 dl)

Vaahdota rasva ja sokeri. Lisää joukkoon siirappi edelleen vatkatun. Yhdistä seokseen kermavaahto ja mausteet. Lisää lopuksi jauhot, joihin sooda on sekoitettu.

Anna taikinan jäähmettyä kylmässä noin 12 tuntia. Kaaviloi taikina useammassa erässä jauhotetulla leivinpöydällä. Ota ohuita piparkakkuja, jotka paistetaan noin 175-200-asteisessa uunissa.

- Tällä mummonsa ohjeella voitti Aune Könönen Kotilieden piparkakkukilpailun vuonna 1970.

Rommikakku

3 munaa

3 dl sokeria

1,5 dl kermaa

1,5 dl voisulaa

3 dl vehnä jauhoja

2 tl leivinjauhetta

(raastettua appelsiininkuorta)

Kostuke

1,5 dl sokeria

1,5 dl paksua kermaa

noin 1-2 tl rommiaromia (saa apteekista)

Kevyen kakun kostukkeeksi riittää rommiaromilla maustettu appelsiinituoremehu.

Vaahdota munat ja sokeri. Lisää kerma, voisula ja keskenään sekoitetut vehjäjauhot, leivinjauhe (ja appelsiininkuori). Paista kakku 175 asteessa 30 min.

Jos käytät kermaista kostuketta, kiehauta kerma ja sokeri, jäähdytä ja mausta rommiaromilla.

Valele kypsää kakkua kostukkeella, kunnes kaikki on imeytynyt. Seulo tomusokeria koristeeksi.